

Etiopiens Konfliktfyldte Klima

Anbefalinger til dansk udenrigs- og udviklingspolitik

I et studie, finansieret af DANIDA, har Rådet for International Konfliktløsning (RIKO) over det seneste år undersøgt konfliktodynamikker i Etiopien for at bidrage til forståelsen mellem klimaforandringer og konflikt. Sammenhængen mellem klimaforandringer og konflikt er afgørende for vores forståelse af forholdene i Etiopien, og kun ved at forstå disse forhold, kan vi udforme bæredygtige politiske strategier, der i sidste ende kan bidrage til langsigtet fred.

Etiopien er et prioritetsland for dansk udenrigs- og udviklingspolitik, og RIKO tilskynder at denne rapportes resultater bruges som pejlemærker i den videre udvikling af både konkrete og generelle politiske strategier.

We live in an age of “actorless threats” where challenges to peace and security come not only from agents intentionally trying to do us harm, but also from climate change and pandemics whose impacts are no less severe.

IPI Global Observatory Climate Change Must Be Tackled as a Global Security Risk (2021)

I et større researchprojekt har RIKO - Rådet for International Konfliktløsning det seneste år undersøgt, hvordan de store klimatiske forandringer har indflydelse på skrøbelighed og voldelig konflikt. Konklusionen er, at klimaforandringer kan påvirke en række af de faktorer, der normalt ses som ‘drivers’ i udbrud, eskalering og fortsættelse af voldelig konflikt. Samtidig udgør voldelig konflikt og skrøbelighed en stor udfordring for et samfunds grønne omstilling og tilpasning til klimatiske forandringer. Det kan man læse mere om i rapporten ”Voldelig konflikt og Klimaforandringer” udgivet på RIKOs hjemmeside, mens dette papir indeholder konkrete forslag til, hvordan dansk udenrigs- og udviklingspolitik kan understøtte tilpasning og afbødning af de negative konsekvenser. Dette er særligt relevant i kølvandet på Covid-19.

Konflikter kompliceres af klimaforandringer

Danmark bør tage afsæt i at konflikter har ændret sig markant siden etableringen af FN. Konflikter er årsag til mere end 80% af den samlede humanitære indsats - heri befinder klimaforandringernes indirekte påvirkning på konflikt. Klimaforandringers direkte effekt, begynder nu at udfordre humanitære-, udviklings- og fredsaktører. Klimaforandringerne er blevet en slags permanent undtagelsestilstand mange steder i verden, bl.a. i store dele af Østafrika. Forståelsen af de nye dynamikker er vigtig for effektiv håndtering af langvarige kriser og reetablering af folks hverdag. Derfor er det ikke nok, at få folk i konfliktfyldte områder til at tilpasse sig nye omstændigheder. Vores indsatser skal tilpasses deres virkelighed. Danmark har en national handlingsplan for Kvinder, Fred og Sikkerhed. I forlængelse heraf skal implementeringen af vores indsatser selvfølgelig være fleksibel og lydhør for hvordan kvinder rammes særligt af klimaforandringer såvel som af tilpasning og katastrof håndtering.

På bagsiden foreslår RIKO tre indsatsområder, der kan fungere som grundlag for Danmarks fredsopbyggende politiske reaktioner.

ANBEFALINGER TIL DANSK UDENRIGS- OG UDVIKLINGSPOLITIK

1. Lokal inklusion og større forudsigelighed

Danmarks indsatser bør implementeres med øje for inklusion af lokalsamfundet og eventuelt eksisterende klimahåndtering og fredsopbyggende praksisser. De mennesker der befinder sig i konflikt skal være med til at definere problemerne og udarbejde løsninger.

Etiopiens etnoføderale struktur har skabt udbredte etniske konflikter. Derfor bør vores indsatser være konfliktsensitive i henhold til netop denne problemstilling, således der ikke fordres større etniske skel. Den hierarkiske struktur giver dog også mulighed for, at inkludere lokalbefolkningen på det mindste administrative niveau, kebele. Lokale institutioner spiller en nøglerolle i implementering af indsatserne. Ved at Danmark støtter lokale institutioners evne og mulighed for at facilitere dialog og samarbejde, fremmes modstandsdygtighed. På længere sigt forbedres samhørighed og fundament for hurtigere at reetablere selvforsyning og mindre afhængighed af bistand, både i relation til konflikt og tilbagevendende ekstremt vejr.

Klimaforandringer og konflikt skaber uforudsigelighed. Enhver intervention eller støtte som kan skabe forudsigelighed skaber også tryghed. Helt specifikt bør Danmark starte med at styrke lokale institutioners kapacitet i fordelingen af fødevarerikkerhedsprogrammets (PSNP) ressourcer. I teorien er der en klar opdeling mellem PSNP og fødevarerbistand, men i praksis er skillelinjen mellem PSNP og bistand sløret. Mange mennesker, der har behov for regelmæssig støtte, er udelukket fra PSNP, men modtager fødevarerbistand og vice versa. Gennemsigtighed i fordeling af PSNP ressourcer styrker fødevarerikkerhed, troværdighed og fordrer stabilitet. Det kan mindske etniske konflikter såvel som mindske påvirkningen af klimaforandringer.

2. Kortere reaktionstid og langsigtede investeringer

Vi er nødt til at forkorte den tid, vi bruger på at vurdere klimarisici og konflikt. Vores mål bør være at dokumentere tættere på realtid, hvilke områder der oplever effekterne af klimaforandringer, hvornår yderligere miljømæssige ændringer kan forekomme, og hvordan de kan se ud.

Danmark bør beslutte os for ambitionsniveauet: på hvilket niveau vil vi gøre os gældende, hvordan og indenfor hvilke områder inden for konfliktforebyggelse og fredsopbygning. RIKO foreslår et fokus på klima og en HDP-tilgang (Humanitært, udviklingsindsats og fred). Et HDP/C-nexus, hvor C står for klima. En HDP/C-nexus tilgang har fokus på sammenhængende indsatser og engagement i lande, som er særligt udsatte for både klimaforandringer og konflikt. Det betyder også, at Danmark ikke kun skal engagere sig, når krisen topper og når internationale overskrifter, eller når flygtningene står ved Middelhavet. Vi skal heller ikke alene understøtte det lange seje træk om at opbygge retfærdige og bæredygtige institutioner. Vi skal også sætte ind herimellem: når konflikten ulmer, når fredsaftaler og politikker er indgået, men endnu ikke rullet fuldt ud, når bump på vejen opstår eller opmærksomheden daler. Det betyder også den bedst mulige hjælp til selvhjælp, udfylde de huller, der ikke dækkes af andre og blive tilbage, når de andre forlader scenen. Det kræver både hurtige hvem-hvad-hvor analyser, men også dybdegående studier af nye tendenser.

3. Etablering af et permanent Freds- og Konfliktforskningsinstitut

Det er veletableret, at forebyggelse og konfliktforståelse er den billigste måde at arbejde med konflikter på. Samtidigt er det den mest effektive måde at undgå følgevirkninger, såsom terror, befolkningsfordrivelse og epidemier på. Danmark bør have et dedikeret Freds- og Konfliktforskningsinstitut. Det kan sikre, at vi i dansk sammenhæng både uddanner, forsker i og rådgiver om internationale konflikter - særligt den stigende rolle, som klimaforandringer spiller i verdens konflikter, deres årsager og løsningsmuligheder.

Ved at opbygge en bredere, blivende og mere struktureret dansk ekspertise indenfor international konfliktforståelse og international fredsopbygning, vil Danmark få et bedre grundlag for fremtidig udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det kan gøre Danmark til en relevant og gennemslagskraftig fredsaktør. Et nationalt center vil med fordel kombinere uddannelse, forskning og myndighedsbetjening. Et sådan center vil også styrke koblingen mellem den danske stat og civilsamfundet, som allerede i nogen grad arbejder med fred og international konfliktløsning i forskellige kapaciteter, på forskellige niveauer, og gennem lokale partnere.

Det fulde studie, "Etiopiens Konfliktfyldte Klima," er udgivet på RIKOs hjemmeside, mens dette papir indeholder konkrete forslag til, hvordan dansk udenrigs- og udviklingspolitik kan understøtte tilpasning og afbødning af de negative konsekvenser for klimaforandringer.